

บทความวิจัย (ม.ค. – มิ.ย. 2563)

การเรียนรู้ทางสังคมเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัย

สมภาพ ล้อเรืองสิน นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต, ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, pokky@hotmai.com

รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล, ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรณัฏฐ์ สุปัญญา, ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในบริบทเศรษฐกิจและสังคมไทย 2) ศึกษาแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทย เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นของนักศึกษามหาวิทยาลัย โดยงานวิจัยนี้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทย จำนวน 124 คน โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกคือเป็นผู้ประกอบการที่ก่อตั้งธุรกิจด้วยตนเองและดำเนินการมาแล้วอย่างน้อย 2 ปี และมียอดขายในปีที่ผ่านมาไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาทโดยใช้รูปแบบการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติพื้นฐานผลการศึกษพบว่า องค์ประกอบทางเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในบริบทสังคมไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ 1) องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึกต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น 3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่สะท้อนการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นและ 4) องค์ประกอบการรับรู้ถึงศักยภาพของตนเองและแรงสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมในส่วนของการเรียนรู้ทางสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นที่ประสบความสำเร็จในประเทศไทยมีรูปแบบร่วมกันที่ชัดเจนคือ 1) มีผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้และนำมาใช้ในการทำงานของตนเอง 2) จัดจำภาพลักษณ์เชิงบวกของผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จและนำมาใช้เป็นแรงผลักดันตนเองในการเติมเต็มช่องว่างระหว่างตนเองกับผู้ประกอบการที่เป็นตัวแบบนั้น 3) การได้รับแรงเสริมทางบวกจากสังคมรอบข้างช่วยกระตุ้นให้เกิดความมั่นใจและมุ่งมั่นในการทำงาน 4) การติดตามบุคคลต้นแบบ ข่าวสารธุรกิจหรือผู้ประกอบการตัวอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดความคุ้นเคยเสมือนตนเองเป็นส่วนหนึ่งของบริบทธุรกิจนั้น และนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 5) ตัวแบบการเรียนรู้อาจเป็นได้ทั้งผู้ประกอบการ ทรานส์คำ หรือองค์กรบริษัทก็ได้ ที่มีภาพลักษณ์ แนวความคิด วิสัยทัศน์ที่ดีและน่าสนใจในการนำมาเป็นตัวอย่างการเรียนรู้ 6) การเรียนรู้จากสังคมรอบข้างเพื่อมองหาและระบุถึงปัญหาในชีวิตประจำวันเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการลงมือทำงานและสร้างสรรค์ธุรกิจใหม่ๆ 7) การเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางที่สำคัญในปัจจุบัน

คำสำคัญ: ผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น, เจตคติ, การเรียนรู้ทางสังคม

Received: November 26, 2019, Revised November 30, 2019, Accepted January 8, 2019

Social Learning for Enhancing Attitude Toward Startup Entrepreneurship for Undergraduate Students

Sompob Lorruangsin, Ph.D. Student, Lifelong Education Department, Faculty of Education,
Chulalongkorn University, phdthanawat@gmail.com, 061-545-5654

Associate Professor Dr.Archanya Ratana-ubol, Lifelong Education Department, Faculty of Education,
Chulalongkorn University

Assistant Professor Dr.Weerachat Soopunyo, , Lifelong Education Department, Faculty of Education,
Chulalongkorn University

Abstract

This research aimed to 1) study the components and indicators of attitude towards startup entrepreneurship under context of Thai economy 2) study the Social learning methods used by Thai entrepreneurs as a purpose of development of a non-formal education program using social learning theory for enhancing attitude towards startup entrepreneurship for graduate students. Data were collected by interview and survey from 124 Thai entrepreneurs selected under specific criteria, must be a founder with at least 2 years' experience and have annual income of the company over 10 million bath. Content and statistical analysis were used to analyze data. Results shown that components of attitude towards startup entrepreneurship composed of 4 components 1) understanding of startup entrepreneurial career 2) feeling for startup entrepreneurial career 3) behavior that reflect the startup entrepreneurial career and 4) recognition of self-potential and supports. It also shown that the guideline of Social learning methods used by successful Thai entrepreneurs are very similar and conform to each other as follow 1) have successful entrepreneurs as a role model 2) use positive image of a role model as a motivation and milestone 3) positive reinforcement is important for proactive learning and working 4) continually following role model and business news for a progressive self-development. 5) role model can be a person, brand or company that express and represent a good vision and intelligence for learning 6) learning from context and environment and practice to identify problem is the key for successful business development 7) social media is one of the most important learning resources.

Keywords: startup entrepreneur, attitude, social learning

คำขอบคุณ: งานวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาระดับปริญญาดุษฎีบัณฑิต, ภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทนำ

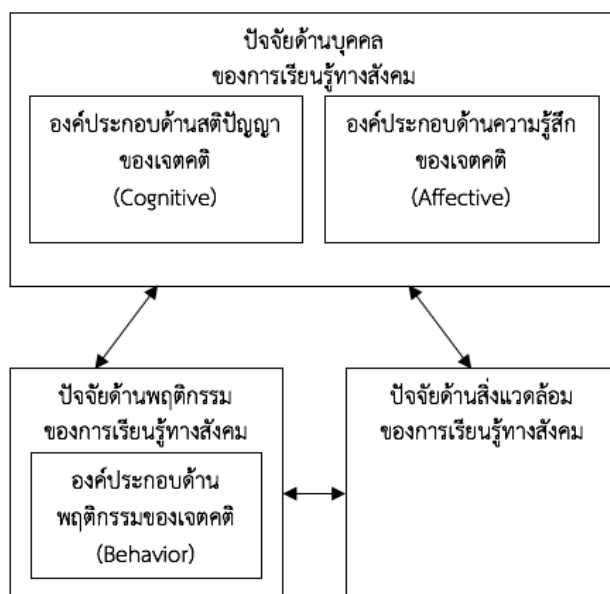
ปัญหาบัณฑิตว่างงานเป็นปัญหาที่ถูกหยิบยกขึ้นมาเป็นปัญหาระดับประเทศและยังคงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาและมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้นทุกปี และเมื่อพิจารณาถึงภูมิหลังทางการศึกษาของผู้ที่ว่างงานแล้วพบว่า อัตราการว่างงานของผู้ที่มีภูมิหลังทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีจำนวนสูงกว่าผู้ที่มีภูมิหลังทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลายและสายอาชีพ โดยอัตราการว่างงานของผู้ที่มีภูมิหลังทางการศึกษาในระดับปริญญาตรีมีจำนวนสูงถึง 253,000 คนหรือคิดเป็น 3.2-3.3% ในเดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) นอกจากนี้จากรายงานประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาและประมาณการผู้เข้าสู่ตลาดแรงงานจำแนกตามระดับการศึกษา (กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน, 2560) พบว่า ประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปี พ.ศ. 2560 มีจำนวน 377,003 คนและมีจำนวนเพิ่มขึ้นเป็น 447,454 คนในปี พ.ศ. 2561 และประมาณการผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่จะเข้าสู่ตลาดแรงงานระหว่างปี พ.ศ. 2560 มีจำนวน 337,568 คนและเพิ่มขึ้นเป็น 400,650 คนในปี พ.ศ. 2561 จะเห็นได้ว่าแนวโน้มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษามีมากขึ้นทุกปี และจำนวนผู้สำเร็จการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่เตรียมจะเข้าสู่ตลาดแรงงานนั้นก็เพิ่มขึ้นทุกปีเช่นเดียวกัน หากสถานการณ์จำนวนบัณฑิตว่างงานและจำนวนผู้ที่กำลังจะสำเร็จการศึกษาในอนาคตยังคงมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเช่นนี้สภาวะการณ์ปัญหาการว่างงานของบัณฑิตจบใหม่จะยิ่งทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น ทั้งนี้สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้รายงานถึงสาเหตุของการว่างงานของผู้สำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาว่าเป็นผลมาจากความไม่สอดคล้องระหว่างสาขาวิชาและระดับการศึกษาของตัวแรงงานเองและความต้องการแรงงานของตลาดแรงงาน(ยังยุทธ แฉล้มวงษ์, 2560) ทำให้บัณฑิตไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ตามที่ต้องการ ซึ่งแรงงานที่มีความจำเป็นและต้องการในปริมาณที่สูงของประเทศไทยยังคงเป็นแรงงานในระดับล่างมากกว่าระดับกลางและระดับบน

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงแนวทางการพัฒนาประเทศไทยตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย Thailand 4.0 มาเป็นแนวทางประกอบการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย Thailand 4.0 มุ่งเน้นในการพัฒนาเศรษฐกิจให้ก้าวข้ามจากประเทศไทย 3.0 ที่มุ่งเน้นอุตสาหกรรมหนักไปสู่การเป็นประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งเน้นเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมเพื่อให้แรงงานและประชาชนในประเทศไทยหลุดพ้นจากกับดักรายได้ปานกลาง หรือการเปลี่ยนแปลงรูปแบบเศรษฐกิจจาก “การทำมากได้น้อย” ไปสู่ “การทำน้อยได้มาก” โดยใช้ความสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ซึ่งการเปลี่ยนผ่านจากประเทศไทย 3.0 ไปสู่ประเทศไทย 4.0 นั้น ซึ่งมี 4 แนวทางที่สำคัญคือ 1.) เปลี่ยนจากการเกษตรแบบดั้งเดิมไปสู่การเกษตรสมัยใหม่ (Smart Farming) และมุ่งเน้นให้เกษตรกรเป็นเกษตรกรแบบผู้ประกอบการ (Entrepreneur) 2.) เปลี่ยนแปลง SMEs จากแบบเดิมที่รัฐต้องคอยให้ความช่วยเหลือสนับสนุนอยู่ตลอดเวลาไปสู่ Smart Enterprises และ Startups ที่มีศักยภาพสูง 3.) เปลี่ยนจากการให้บริการมูลค่าต่ำแบบดั้งเดิม Traditional Services ไปสู่การบริการมูลค่าสูง High Value Services และ 4.) เปลี่ยนจากแรงงานทักษะต่ำไปสู่แรงงานที่มีความรู้ความสามารถและมีทักษะสูง (กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา, 2559) ดังนั้นการส่งเสริมให้นักศึกษามหาวิทยาลัยได้รับรู้ถึงโอกาสและทางเลือกในการประกอบอาชีพนอกเหนือไปจากการเข้าทำงานตามระบบสายงานโดยการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นด้วยตนเองที่ขับเคลื่อนด้วยความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมตามวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจประเทศไทย Thailand 4.0 จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางที่จะช่วยบรรเทาผลกระทบจากปัญหาดังกล่าวและยังสอดคล้องกับแนวทางพัฒนาประเทศอีกทางหนึ่งด้วย

ในการส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษามหาวิทยาลัยเกิดความสนใจในการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นนั้นไม่อาจทำได้ผ่านการเรียนการสอนจากตำราในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว เพราะการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นและสามารถก้าวไปสู่ความสำเร็จได้นั้นอยู่บนพื้นฐานของความสนใจและความต้องการที่แท้จริงของตัวนักศึกษาเองดังนั้นนอกจากการส่งเสริมให้นักศึกษาได้เรียนรู้และได้รับประสบการณ์ที่หลากหลายแล้วการส่งเสริมให้นักศึกษามีเจตคติที่ดีต่อการเป็น

ผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นจึงเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญยิ่ง ผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นการส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นแก่นักศึกษามหาวิทยาลัยผ่านรูปแบบการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่ช่วยให้นักศึกษาได้มีโอกาสเรียนรู้ในสิ่งที่ตนเองสนใจและสะท้อนความเป็นตัวตนของตนเองมากที่สุดนอกเหนือไปจากการเรียนในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้การเรียนรู้เกี่ยวกับธุรกิจและการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นนั้นจะต้องมีความทันสมัยและเป็นปัจจุบันมากที่สุด ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมมาใช้เป็นแนวทางในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น

จากข้อมูลข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น และแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทยเพื่อนำข้อมูลไปพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยต่อไปในขั้นตอนการวิจัยก่อนหน้านี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและสังเคราะห์ทฤษฎีเจตคติ แนวคิดการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติและแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมพบว่า การเรียนรู้ทางสังคมมีขั้นตอนกระบวนการเรียนรู้ที่คล้ายกันกับขั้นตอนกระบวนการการเปลี่ยนแปลงทางเจตคติเนื่องจากการเรียนรู้ทางสังคมนั้นก็สร้างการเปลี่ยนแปลงทั้งทางความคิดและพฤติกรรมและส่งผลให้มีแนวโน้มในการแสดงพฤติกรรมซ้ำอีกในอนาคตและที่สำคัญองค์ประกอบของเจตคติ Schiffman&Kanuk(2004) และปัจจัยของการเรียนรู้ทางสังคมBandura(1977)ยังมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอีกด้วย

แผนภาพที่ 1 แผนภาพการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของเจตคติของ Schiffman&Kanuk(2004) และปัจจัยที่เกี่ยวข้องในกระบวนการเรียนรู้ทางสังคมของ Bandura(1977)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการนำแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นและนำมาสู่การวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบองค์ประกอบและตัวชี้วัดทางเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในครั้ง และเพื่อที่จะได้นำข้อมูลการวิจัยไปพัฒนาเป็นโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในบริบทเศรษฐกิจและสังคมไทย

2. ศึกษาแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทย

ขอบเขตการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากร ประชากรในวัตถุประสงค์เพื่อการสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวชี้วัดของการมีเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น และศึกษาแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทยเพื่อให้ได้มาซึ่งเจตคติตามตัวชี้วัดดังกล่าว คือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทย

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มีขอบเขตด้านเนื้อหาเกี่ยวกับองค์ประกอบของเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น 2) ความรู้สึกที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น 3) พฤติกรรมที่สะท้อนแนวโน้มการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น 4) การรับรู้ถึงความสามารถของตนเองและแรงสนับสนุนจากสังคม และมีเนื้อหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคมดังนี้ 1) การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง 2) การเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบจากตัวแบบ

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ส่วนคือการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมและ 2) การเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดของเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นที่เหมาะสมในบริบทสังคมไทยในการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลอย่างเฉพาะเจาะจงตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้จำนวน 5 คนและให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกแนะนำผู้ให้ข้อมูลคนต่อไปโดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวในการเลือกผู้ให้ข้อมูลคนต่อไป โดยมีผู้ให้สัมภาษณ์รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 คน ในส่วนของการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามผู้วิจัยใช้รูปแบบการเก็บข้อมูลแบบ Snowball Sampling โดยผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกจำนวน 10 คนตามเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้แบบเฉพาะเจาะจงและให้กลุ่มผู้ให้ข้อมูลกลุ่มแรกแนะนำผู้ให้ข้อมูลคนต่อไปโดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวในการเลือกผู้ให้ข้อมูลคนต่อไป และเก็บข้อมูลจนข้อมูลมีความอิ่มตัวมีกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูลรวมทั้งสิ้น 124 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทยโดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างไว้คือ 1) ต้องเป็นเจ้าของกิจการและเป็นผู้เริ่มก่อตั้งธุรกิจกิจการนั้นด้วยตนเองหรือเป็นผู้ร่วมก่อตั้งกิจการ 2) มีประสบการณ์ในการดำเนินธุรกิจที่ก่อตั้งขึ้นมาแล้วไม่น้อยกว่า 2 ปี 3) ธุรกิจมียอดขายต่อปีของปีที่ผ่านมาไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท

เครื่องมือที่ใช้

1. แบบสัมภาษณ์แนวทางการเรียนรู้ทางสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น
2. แบบสอบถามเพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดแห่งการมีเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลการสัมภาษณ์ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามใช้วิธีการวิเคราะห์ทางสถิติพื้นฐาน

ผลการวิจัย

จากการเก็บข้อมูลและความคิดเห็นจากผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทยพบว่า องค์ประกอบทางเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในบริบทสังคมไทย ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบที่สำคัญโดยแต่ละองค์ประกอบ

สามารถถูกวัดสภาพได้ด้วยตัวชี้วัด 8 ประการ ซึ่งสามารถใช้บ่งชี้ว่าบุคคลใดมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น และมีแนวโน้มที่จะเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นได้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น เป็นองค์ประกอบที่ใช้บ่งบอกถึงความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นของบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ประกอบด้วยตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัดที่นำมาใช้วัดสภาพความรู้ความเข้าใจของบุคคลที่มีต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นดังนี้ 1.1) รู้ว่าเป็นอาชีพที่มีความเสี่ยงที่สูงกว่าอาชีพอื่นแต่มีผลตอบแทนที่สูงกว่าอาชีพอื่นเช่นกัน 1.2) รู้ว่าเป็นอาชีพที่ต้องใช้ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมในการสร้างผลงาน 1.3) รู้ว่าเป็นอาชีพที่มีความอิสระไม่มีผู้ใดบังคับบัญชาการทำงาน 1.4) รู้ว่าเป็นอาชีพที่มีเกี่ยวข้องกับกระแสเศรษฐกิจและสังคมของไทยและของโลก 1.5) รู้ว่าเป็นอาชีพที่มีการแข่งขันอยู่ตลอดเวลาและถูกจับตาโดยคู่แข่งธุรกิจ 1.6) รู้ว่าเป็นอาชีพที่ต้องมีเครือข่ายพันธมิตรทางธุรกิจเพื่อความได้เปรียบทางธุรกิจ 1.7) รู้ว่าเป็นอาชีพที่ต้องอาศัยข่าวสารและแหล่งข้อมูลที่ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา 1.8) รู้ว่าเป็นอาชีพที่ต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมและชุมชน

2. องค์ประกอบด้านความรู้สึกต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นองค์ประกอบที่ใช้บ่งบอกถึงความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นของบุคคล ซึ่งจะนำไปสู่การมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ประกอบด้วยตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัดที่นำมาใช้วัดสภาพความรู้สึกของบุคคลที่มีต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นดังนี้ 2.1) ความรู้สึกว่าผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นผู้ที่เก่งและมีความรู้ทักษะที่หลากหลายด้าน 2.2) รู้สึกว่าเป็นอาชีพที่มีชื่อเสียงและได้รับความสนใจจากคนในสังคม 2.3) รู้สึกว่าอาชีพนี้เป็นอาชีพที่มีบทบาทสำคัญและมีโอกาสเติบโตในเศรษฐกิจยุคดิจิทัล 2.4) รู้สึกสนใจผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จและอยากนำมาเป็นตัวแบบในการดำเนินชีวิต 2.5) รู้สึกอยากที่จะทำความรู้จักและคบค้าสมาคมกับผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น 2.6) รู้สึกสนใจและอยากชักชวนให้คนใกล้ชิดให้เริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น 2.7) รู้สึกว่าเป็นอาชีพที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศให้สามารถแข่งขันกับประเทศอื่นๆ ได้ 2.8) รู้สึกต้องการที่จะเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นทันทีเมื่อมีโอกาส

3. องค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่สะท้อนการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นเป็นองค์ประกอบที่ใช้บ่งบอกถึงพฤติกรรมของบุคคลที่มีแนวโน้มที่จะเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นได้ ซึ่งจะนำไปสู่การมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ประกอบด้วยตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัดที่นำมาใช้วัดสภาพพฤติกรรมของบุคคลที่มีแนวโน้มที่สามารถที่จะเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นได้ ดังนี้ 3.1) เป็นผู้ที่นำพาตนเองในการทำงานได้โดยไม่ต้องรอให้ผู้อื่นออกคำสั่ง 3.2) เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และชอบสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ อยู่เสมอ 3.3) เป็นผู้ที่มีความกล้าเสี่ยงและสามารถบริหารจัดการความเสี่ยงนั้นได้เพื่อให้ได้ผลประโยชน์ที่มากขึ้น 3.4) เป็นผู้ที่สามารถบริหารจัดการเวลาและทรัพยากรทั้งในการทำงานและการใช้ชีวิตประจำวัน 3.5) เป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นและแสวงหาความรู้รวมถึงโอกาสใหม่ๆ อยู่เสมอ 3.6) เป็นผู้ที่ชอบความท้าทายและกล้าในการเริ่มต้นทำสิ่งที่ยังไม่มีผู้ใดทำมาก่อน 3.7) เป็นผู้ที่มีความมุ่งมั่นและเชื่อมั่นในความคิดและการกระทำของตนเอง 3.8) เป็นผู้ที่ผลักดันผลงานของตนออกสู่สาธารณะให้เป็นที่ยอมรับในสังคมอยู่เสมอ

4. องค์ประกอบด้านรับรู้ถึงศักยภาพของตนเองและแรงบันดาลใจจากสภาพแวดล้อม เป็นองค์ประกอบที่ใช้บ่งบอกว่าบุคคลมีการรับรู้ถึงความสามารถและศักยภาพของตนเองรวมถึงแรงบันดาลใจจากสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นได้ ซึ่งจะนำไปสู่การมีเจตคติที่ดีต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ประกอบด้วยตัวชี้วัด 8 ตัวชี้วัดที่นำมาใช้วัดสภาพการรับรู้ถึงศักยภาพของตนเองและแรงบันดาลใจจากสภาพแวดล้อม ดังนี้ 4.1) รู้จักจุดแข็งและความสามารถของตนเองที่มีเหนือผู้อื่นที่จะนำมาใช้ในการเริ่มต้นทำธุรกิจ 4.2) รับรู้ถึงโอกาสและวิธีการเข้าถึงการได้รับการแก้ไขจุดอ่อนข้อบกพร่องของตนเอง 4.3) รับรู้ถึงโอกาสและวิธีในการเข้าถึงการส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจ 4.4) รับรู้ถึงโอกาสและวิธีในการนำความรู้ความถนัดของตนที่มีอยู่มาต่อยอดเป็นธุรกิจ 4.5) รับรู้ถึงแรงช่วยเหลือสนับสนุนจากพันธมิตรและครอบครัวในการเริ่มต้นทำธุรกิจ 4.6) รู้วิธีการเข้าถึงแหล่งข้อมูลและทรัพยากรเพื่อใช้สร้างโอกาสในการเริ่มต้นดำเนิน

ธุรกิจ 4.7) รู้ถึงโอกาสในการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนในการเริ่มต้นธุรกิจ 4.8) รู้ถึงโอกาสและวิธีการเข้าถึงการสนับสนุนด้านเงินทุนจากนักลงทุนในการต่อยอดธุรกิจ

จากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นถึงแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมที่ผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นมีการปฏิบัติทั้งก่อนที่จะเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการที่ส่งผลมาสู่การได้เริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการ และรูปแบบการเรียนรู้ทางสังคมที่มีการปฏิบัติอยู่ในปัจจุบันที่ทำให้ยังคงยึดมั่นและมีความภาคภูมิใจที่ได้เป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นและมีการพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องในฐานะผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น พบว่ารูปแบบการเรียนรู้ทางสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นที่ประสบความสำเร็จนั้นมีรูปแบบร่วมที่คล้ายคลึงกันดังนี้

1. ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะเรียนรู้จากบุคคลรอบตัวอยู่เสมออีกทั้งมีบุคคลต้นแบบที่ตนเองชื่นชอบและเรียนรู้จากบุคคลต้นแบบนั้น ไม่ว่าจะเป็นคนใกล้ชิด ผู้ประกอบการที่มีชื่อเสียงและประสบความสำเร็จอย่างสูงในสังคมหรือตัวแบบที่เป็นดารารหรือบุคคลที่มีชื่อเสียงในวงการต่างๆ ที่ตนเองให้ความสนใจชื่นชอบ และนำมาปฏิบัติปรับใช้กับการดำรงชีวิตและการทำงานของตนเอง

“การเรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จหรือผู้ที่ประสบความสำเร็จในด้านต่างๆ จะช่วยให้ได้เรียนรู้ข้อคิดการใช้ชีวิตและการทำงานและเลือกนำมาใช้กับตนเองได้”

“การเรียนรู้จากการดูผู้อื่นแล้วนำมาประยุกต์ใช้เป็นการเรียนรู้ที่ง่ายและสามารถทำได้โดยไม่ต้องใช้ต้นทุนการเรียนรู้ที่สูงนัก ปัจจุบันสามารถเรียนรู้ได้จากสื่อสังคมออนไลน์ผู้ที่มีชื่อเสียงประสบความสำเร็จหรือผู้มีอิทธิพลต่อสังคมแล้วแต่ใช้สื่อสังคมออนไลน์เหล่านี้ ทำให้การเรียนรู้จากบุคคลเหล่านั้นทำได้ง่าย เพียงแต่ต้องเลือกแต่สิ่งที่ดีและนำมาใช้กับตนเองให้เกิดประโยชน์สูงสุด”

“การดำเนินธุรกิจในปัจจุบันจะต้องมีการพัฒนาทั้งตนเองและธุรกิจให้ทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ไม่หยุดอยู่กับที่ การศึกษาหาความรู้จะต้องหาจากแหล่งความรู้ที่มีความทันสมัยที่สุด และหนึ่งในแหล่งความรู้ที่ทันสมัยที่สุดและอยู่ใกล้ตัวที่สุดก็คือสังคมที่อยู่รอบตัว การพบปะพูดคุยกับเพื่อน คนในวงการธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ”

“การเรียนรู้จากผู้คนในสังคม รวมถึงคนที่อยู่ในแวดวงธุรกิจเดียวกันและลูกค้าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่สำคัญที่นอกจากจะทำให้ได้รับความรู้ที่มีความทันสมัยว่าคนอื่นมีการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างไรแล้วนำมาปรับใช้กับตนเองได้แล้ว แล้วเป็นการสร้างเพื่อนและพันธมิตรทางธุรกิจอีกด้วย”

2. ผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จจะให้ความสนใจต่อภาพลักษณ์เชิงบวกของผู้ที่ประสบความสำเร็จและนำมาใช้เป็นแรงผลักดันตนเองในการพัฒนาตนเองเพื่อเติมเต็มช่องว่างระหว่างตนเองกับบุคคลที่เป็นต้นแบบ

“การได้เห็นบุคคลหรือผู้นำทางธุรกิจรวมถึงองค์กรทางธุรกิจที่ประสบความสำเร็จในธุรกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลหรือองค์กรธุรกิจระดับโลกที่ประสบความสำเร็จและมีผู้ติดตามเป็นจำนวนมาก ทำให้รู้สึกมีแรงบันดาลใจและอยากที่จะเป็นผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จหรือเป็นเจ้าของธุรกิจที่ประสบความสำเร็จบ้าง”

“บุคคลที่มีชื่อเสียงประสบความสำเร็จในสังคมเป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจและสร้างความปรารถนาอยากจะประสบความสำเร็จมีชื่อเสียงเป็นอย่างบุคคลดังกล่าว แต่สิ่งที่ทำให้เกิดการตัดสินใจเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นนั้นเกิดจากการมองเห็นช่องทางและการได้รับโอกาสในการหรือการสนับสนุนช่วยเหลือในการเริ่มต้นธุรกิจจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจเริ่มต้นเป็นอย่างมาก”

“การได้เห็นบุคคลในครอบครัวทั้ง พ่อ แม่ พี่ น้อง ที่สามารถดำเนินธุรกิจจนประสบความสำเร็จ มีส่วนผลักดันให้ อยากที่จะประสบความสำเร็จและเป็นแรงกระตุ้นให้ต้องพยายามให้ประสบความสำเร็จดังเช่นคนในครอบครัวให้ได้ นอกจากนี้การได้ใกล้ชิดกับคนในครอบครัวทำให้ได้ซึมซับและเรียนรู้การทำธุรกิจมาด้วยจึงเป็นการสร้างรากฐานและประสบการณ์ที่ดีที่ทำให้เกิดความอยากที่จะเป็นเจ้าของธุรกิจด้วย”

3. การได้รับแรงเสริมทางบวกและโอกาสในการแสดงออกถึงความสามารถจากคนรอบข้างและสังคมจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความมั่นใจและมุ่งมั่นในการทำงาน และมีส่วนสำคัญในการผลักดันให้เกิดพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

“การที่มีผู้คนชื่นชมผลงานของเราทำให้เรารู้สึกว่าเราสามารถที่จะออกแบบและผลิตผลงานที่เป็นที่ชื่นชอบของคนจำนวนมากได้ ทำให้เกิดความรู้สึกภาคภูมิใจและกล้าที่จะสร้างสรรค์ผลงานและต่อยอดเป็นธุรกิจต่อไปได้”

“การได้รับแรงสนับสนุนจากคนในครอบครัว เพื่อนและคนใกล้ชิดที่คอยเป็นกำลังใจสนับสนุนให้ได้ทำให้สิ่งที่ตนเองชอบ ทำให้รู้สึกว่าการที่ตนเองทำอยู่นั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้องและกล้าที่จะเดินหน้าต่อไปและต่อยอดเป็นธุรกิจได้”

“การมีเพื่อน แฟนคลับหรือผู้ที่ชื่นชอบในสิ่งเดียวกัน เป็นแรงผลักดันที่สำคัญที่ทำให้เรารู้ว่าสิ่งที่เราชื่นชอบนั้นผู้อื่นก็ชื่นชอบเช่นเดียวกัน และเมื่อจะนำความชอบนั้นมาต่อยอดทำเป็นธุรกิจก็ทำให้เกิดความมั่นใจว่าเราจะต้องสามารถทำได้ดีและมีคนพร้อมที่จะสนับสนุนสินค้าหรือบริการของเรา”

“เวทีแข่งขันทักษะด้านธุรกิจเป็นหนึ่งในโอกาสสำคัญในการแสดงความสามารถของตนเอง ทำให้เราได้รู้ถึงความสามารถในด้านที่ตนเองมีเหนือผู้อื่น เป็นสิ่งที่ทำให้เรารู้ว่าตนเองสามารถเป็นผู้ประกอบการได้ดีกว่าคนอื่น”

4. การติดตามบุคคลต้นแบบ คนใกล้ชิด ข่าวสารธุรกิจหรือผู้ประกอบการตัวอย่างต่อเนื่องส่งผลให้เกิดความคุ้นเคยเสมือนตนเองเป็นส่วนหนึ่งของบริบทธุรกิจนั้นและนำไปสู่การพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตามทิศทางกระแสของบริบทธุรกิจนั้น

“มีแม่เป็นบุคคลต้นแบบในการศึกษาการดำเนินธุรกิจ เนื่องจากแม่เป็นผู้ดูแลธุรกิจของครอบครัวมาก่อนทำให้ตนได้คลุกคลีและสัมผัสการทำงานของแม่มาโดยตลอดจึงได้ซึมซับและจดจำสิ่งต่างๆของการดำเนินธุรกิจ ซึ่งส่งผลให้เกิดความคุ้นเคยและมีความต้องการที่จะเป็นเจ้าของธุรกิจบ้าง”

“เริ่มต้นจากการที่ตนเองมีงานอดิเรกสะสมงานออกแบบทางแพชั่นทำให้ได้เริ่มต้นติดตามบุคคลที่มีชื่อเสียงด้านการออกแบบสินค้าแฟชั่นแบรนด์ที่ตนเองชื่นชอบ จึงทำให้ได้รับอิทธิพลทางความคิดและการทำงานของบุคคลดังกล่าวมาด้วย โดยเป็นเปิดรับเอาแนวคิดการดำเนินชีวิตและความคิดต่างๆของบุคคลนั้นมาสู่เองผ่านการเรียนรู้แบบไม่รู้ตัว”

“หลังจากเรียนจบ เพื่อนๆได้เริ่มทยอยกันเปิดบริษัทและเป็นเจ้าของกิจการ ตนจึงได้เกิดความสนใจและต้องการที่จะเป็นเจ้าของกิจการเช่นเดียวกับเพื่อนๆบ้าง ตนจึงได้เริ่มพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนๆเกี่ยวกับกิจการของเพื่อนๆ รวมถึงการขอคำแนะนำต่างๆและการได้รับการแนะนำให้รู้จักกับบุคคลอื่นๆเพื่อสานสัมพันธ์ในการเป็นพันธมิตรทางธุรกิจในอนาคต”

5. ตัวแบบการเรียนรู้อาจเป็นได้ทั้งผู้ประกอบการ ทรานส์คำ หรือองค์กรบริษัทก็ได้ ที่มีภาพลักษณ์ แนวความคิด วิสัยทัศน์ที่ดีและน่าสนใจในการนำมาเป็นตัวแบบการเรียนรู้ และสามารถเฝ้าติดตามและเรียนรู้ผ่านสื่อใดๆก็ได้โดยไม่จำกัด

“มีบริษัทชั้นนำระดับโลกเช่น Yelp, Uber และ Grab เป็นตัวแบบในการศึกษาวิสัยทัศน์ การแก้ปัญหา วิธีดำเนินธุรกิจ การจัดการ รวมถึงการบริหารและการตลาด และนำองค์ความรู้เหล่านั้นมาพัฒนาธุรกิจของตนเอง ไม่ได้มีบุคคลต้นแบบคนใดเป็นหลักในการศึกษาหรือเลียนแบบเนื่องจากบุคคลแต่ละบุคคลมีความรู้ความสามารถและการทำงานที่แตกต่างกัน จึงได้ศึกษาจากธุรกิจที่ใกล้เคียงกับธุรกิจที่ทำอยู่เป็นหลัก”

“ปัจจุบันติดตามการทำงานของนักออกแบบหลายคนโดยติดตามผ่านสื่อสังคม นิติสาร สื่อออนไลน์ เนื่องจากการพัฒนาตนเองในการทำงานจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอการศึกษาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือแหล่งความรู้เพียงแหล่งเดียวไม่เพียงพออย่างแน่นอน โดยจะศึกษาผลงาน ความคิด การนำเสนอ การตลาด ของบุคคลหรือแบรนด์แต่ละแบรนด์แล้วนำมาทำการเปรียบเทียบเพื่อนำข้อดีมาปรับใช้กับงานของตนเอง”

“ศึกษาการบริหารงาน วิสัยทัศน์ และการแก้ปัญหาของผู้นำองค์กรระดับโลก เช่น Jack Ma และบุคคลอื่นๆผ่านทางสื่อออนไลน์เนื่องจากไม่มีโอกาสในการศึกษาจากตัวจริงอยู่แล้ว และนำความรู้มาปรับใช้กับการทำงานของตนเอง”

6. การเรียนรู้จากสังคมรอบข้างเพื่อมองหาและระบุถึงปัญหาในชีวิตประจำวันเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการลงมือทำงานและสร้างสรรค์ธุรกิจใหม่ๆ

“การสังเกตและการตั้งคำถามต่อสิ่งที่พบเห็นแล้วค้นหาคำตอบจากทั้งการค้นหาในโลกออนไลน์ การพูดคุยสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ ช่วยให้เป็นคนช่างสังเกตและมองเห็นปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นรอบตัว ซึ่งการดำเนินธุรกิจมีความจำเป็นต้องคอยมองหาจุดบกพร่องและปัญหาอยู่เสมอเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น”

“การลงไปทำหน้าที่ต้อนรับลูกค้า รับงานและรับการร้องเรียนปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งปกติแล้วจะเป็นหน้าที่ของพนักงานหรือลูกน้อง แต่การที่ลงไปทำด้วยตนเองจะทำให้ได้สัมผัสปัญหาและเรียนรู้ความต้องการของลูกค้าโดยตรงทำให้สามารถเก็บรายละเอียดรวมถึงอารมณ์ความรู้สึกของลูกค้าได้ ต่างจากการรับฟังการรายงานหรือปัญหาจากลูกน้อง”

“การมีความช่างพูดช่างเจรจาและมักจะเข้าไปพูดคุยและสร้างมิตรภาพกับผู้คนได้ตลอดเวลา ทำให้ได้สังเกตและเรียนรู้ถึงปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นกับคนหลายๆกลุ่มให้น่ากลับมาคิดและหาวิธีตอบสนองแก้ไขปัญหานั้นๆและต่อยอดเป็นธุรกิจใหม่ได้”

“ทักษะที่สำคัญที่สุดและจำเป็นต้องมีในการที่จะเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นก็คือทักษะการหาปัญหาและความต้องการ เพราะการจะประกอบธุรกิจหรือให้บริการใดๆจะต้องเริ่มจากการมองหาปัญหาและความต้องการที่แท้จริงที่มีอยู่จริง ไม่ใช่จินตนาการหรือคิดเอาเองว่ามีปัญหานั้นๆอยู่ในโลก”

7. ผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับการเรียนรู้ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางที่สำคัญในปัจจุบัน

“ศึกษาการบริหารงาน วิสัยทัศน์ และการแก้ปัญหาของผู้ก่อตั้งระดับโลก เช่น Jack Ma และบุคคลอื่นๆผ่านทางสื่อออนไลน์เนื่องจากไม่มีโอกาสในการศึกษาจากตัวจริงอยู่แล้ว และนำความรู้มาปรับใช้กับการทำงานของตนเอง”

“ปัจจุบันติดตามการทำงานของนักออกแบบหลายคนโดยติดตามผ่านสื่อสังคมออนไลน์ นิติสาร สื่อออนไลน์ต่างๆเนื่องจากการพัฒนาตนเองในการทำงานจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ใหม่ๆอยู่เสมอการศึกษาจากบุคคลใดบุคคลหนึ่งหรือแหล่งความรู้เพียงแหล่งเดียวไม่เพียงพออย่างแน่นอน โดยจะศึกษาผลงาน ความคิด การนำเสนอ การตลาด ของบุคคลหรือแบรนด์แต่ละแบรนด์แล้วนำมาทำการเปรียบเทียบเพื่อนำข้อดีมาปรับใช้กับงานของตนเอง”

“ศึกษาหาความรู้จากการติดตามข่าวสาร การสัมภาษณ์ ข่าวการตลาด และบทสัมภาษณ์ของบุคคลสำคัญหรือนักธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ เนื่องจากไม่มีโอกาสที่จะได้ติดต่อกับบุคคลเหล่านั้นในชีวิตจริง ดังนั้นการหาความรู้จากสื่อต่างๆจึงสำคัญโดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นสื่อที่มีความทันสมัย รวดเร็วและเปิดกว้างที่สุด โดยจะศึกษาแนวคิด การวางแผนการตลาด การแก้ไขปัญหาที่ตรงกับความต้องการของธุรกิจของตนเองและนำมาปรับใช้กับการดำเนินงานของตนเองต่อไป”

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า เจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นสามารถประเมินได้จากองค์ประกอบ 4 ด้าน

- 1) องค์ประกอบด้านความรู้ความเข้าใจต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น
- 2) องค์ประกอบด้านความรู้สึกต่ออาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น
- 3) องค์ประกอบด้านพฤติกรรมที่สะท้อนการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นและ
- 4) องค์ประกอบด้านรับรู้ถึงศักยภาพของตนเองและแรงสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมซึ่งองค์ประกอบด้านการรับรู้ถึงศักยภาพของตนเองและแรงสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมนี้เป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อม (Environmental Component) ที่ถูกเพิ่มเติมขึ้นมาจากองค์ประกอบของเจตคติตามทฤษฎีเจตคติ(Schiffman&Kanuk, 2004) ที่มีเพียง 3 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component) องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component) และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) ซึ่งองค์ประกอบที่เพิ่มขึ้นมานี้มีความสอดคล้ององค์ประกอบของการเรียนรู้ทางสังคมที่มีสภาพแวดล้อมเป็นบริบทสำคัญของการเรียนรู้ (Bandura, 1977) และยังคงสอดคล้อง

กับอาชีพการเป็นผู้ประกอบการที่อิงกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมเป็นส่วนสำคัญในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้ผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นมีความเห็นสอดคล้องกันว่าการเรียนรู้ทางสังคมทั้งรูปแบบการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติและประสบการณ์จริง และการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบจากตัวแบบนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งทั้งต่อการพัฒนาตนเองในอาชีพและการกระตุ้นให้บุคคลที่ยังไม่มีความมั่นใจในการเป็นผู้ประกอบการได้หันมาให้ความสนใจในอาชีพผู้ประกอบการวิสาหกิจมากขึ้น ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าองค์ประกอบทางด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Component) มีความสำคัญยิ่งต่อเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมและประสบการณ์รูปแบบการเรียนรู้ทางสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นในประเทศไทยมาเป็นกรอบในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมเพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นของนักศึกษามหาวิทยาลัยต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าในการส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นนั้นประกอบด้วยองค์ประกอบทั้ง 4 ด้านคือ องค์ประกอบด้านความรู้ (Cognitive Component), องค์ประกอบด้านความรู้สึก (Affective Component), และองค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Behavioral Component) และองค์ประกอบด้านสภาพแวดล้อม (Environmental Component) โดยแต่ละองค์ประกอบสามารถวัดคุณภาพได้ด้วยตัวชี้วัด 8 ประการซึ่งเป็นตัวชี้วัดสภาพรวมของการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นโดยทั่วไป ไม่ได้เจาะจงเฉพาะผู้ประกอบการสาขาใดสาขาหนึ่ง ดังนั้นการนำองค์ประกอบและตัวชี้วัดจากการวิจัยนี้ไปใช้เพื่อส่งเสริมเจตคติเป็นการเฉพาะเจาะจงต่ออาชีพผู้ประกอบการในสาขาใดสาขาหนึ่งควรทำการเพิ่มเติมตัวชี้วัดที่มีความสัมพันธ์โดยตรงกับสาขาอาชีพนั้นๆ ด้วย

2. ข้อค้นพบเกี่ยวกับแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมของผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นมีความหลากหลายและขึ้นกับความสามารถในการเรียนรู้และประสบการณ์ที่สั่งสมมาของแต่ละบุคคล ดังนั้นในการนำแนวคิดการเรียนรู้ทางสังคมไปพัฒนาเป็นกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นสำหรับนักศึกษามหาวิทยาลัยนั้น ควรทำการประเมินความสามารถในการเรียนรู้และประสบการณ์ในการเรียนรู้ที่ผ่านมาของผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำรูปแบบการเรียนรู้ทางสังคมไปปฏิบัติและเกิดประโยชน์สูงสุด

3. ในการนำแนวทางการเรียนรู้ทางสังคมไปใช้เป็นต้นแบบหรือแนวทางในการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียน ควรมีการกำหนดให้นักศึกษามหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบและองค์ประกอบของกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น ร่วมกำหนดเนื้อหาและตัวแบบในการเรียนรู้สำหรับการเรียนรู้โดยการสังเกตและเลียนแบบ เลือกเข้าเรียนรู้และรับประสบการณ์จากธุรกิจที่ผู้เรียนมีความสนใจ เลือกสื่อและช่องทางในการเรียนรู้ที่มีความสะดวก ระยะเวลาในการเรียนรู้ รูปแบบการประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบและพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนและให้มีความยืดหยุ่นและสอดคล้องกับผู้เรียนให้มากที่สุดตามแนวทางการพัฒนาโปรแกรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนBoyle(1981) ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาสภาพเจตคติต่อการเป็นผู้ประกอบการวิสาหกิจเริ่มต้นของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อประเมินความว่ากลุ่มเป้าหมายมีความต้องการในการส่งเสริมเจตคติในองค์ประกอบใดหรือตัวชี้วัดใดเป็นพิเศษหรือไม่ และทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพในเชิงลึกเกี่ยวกับการเรียนรู้ทางสังคมที่จะสามารถช่วยส่งเสริมเจตคติในองค์ประกอบและตัวชี้วัดนั้นๆต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการจัดหางาน กระทรวงแรงงาน. (2560). ข้อมูลผู้สำเร็จการศึกษาและประมาณการผู้เข้าสู่ตลาดแรงงาน ปี 2560. กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2559). พิมพ์เขียว Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน.
- ยงยุทธ แฉล้มวงษ์. (2560). อัตราการว่างงานกับอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่? (ออนไลน์)
แหล่งที่มา: <https://tdri.or.th/2017/10/unemployment-rate-2014-v-2017/> (5 เมษายน 2561)
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2560). สรุปผลการสำรวจภาวะการทำงานของประชากร เดือนมกราคม พ.ศ.2560.
- Bandura, A. (1977). Social learning theory. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall.
- Boyle, P. G. (1981). Planning Better Programs. New York: McGraw-Hill.
- Schiffman, L. G. K., Leslie Lazar. (2004). Consumer Behavior (6th ed.). NJ: Prentice Hall, Upper Saddle River.

